

Niels Brunse: Tro er ikke viden

Per-Olof Johansson

Niels Brunse har skrevet en bog han kalder 'Tro er ikke viden'. Jeg griber fat i bogen, fordi det er et emne jeg i årevis er gået op i, ja vel siden barndommen. Jeg har også skrevet om det, og konklusionen til dato er, at vi skal af med ordet 'tro', når det handler om at betegne det religiøse.

Efter titlen på bogen at dømme forventer jeg mig en opfølger til Ingemar Hedenius' 'Tro og viden' fra 1960. Den forventning er hurtigt skudt ned efter at have læst en anmeldelse af bogen af Christoffer Emil Bruun i Weekendavisen under overskriften 'Kristen kuturradikalitet.'. Bogen af Hedenius vakte nok så stort postyr, fordi den tog fat i navngivne prælater, og trak dem gennem vridemaskinen, for når jeg lige får genlæst forordet efter at have læst Niels Brunse, lader det til, at det ikke i og for sig er religion as such, Hedenius angriber, men formuleringer i religionens navn.

Niels Brunses bog er uden mystifikationer, lysende klart skrevet, ikke et debatskrift men en fortælling om egen afklaring i forhold til det religiøse. Tro er ikke viden – men viden er ikke alt, tro har sin egen verden og værdi. Han har ikke mine forbehold overfor ordet tro og forklarer meget godt, hvad han lægger i det. Men jeg er ikke kommet ret langt ind i bogen før jeg forstår, at begrebet tro for ham ikke som hos Hedenius først og fremmest er forankret i biblens tekster, men i egne erfaringer.

Så egentlig burde det vel være sætningen 'Tro er vished ikke viden' som burde være bogens titel.

For med sætningerne: "Men hvor kommer visheden fra? Jeg har ikke noget andet svar end at den er en erfaring." er vi kommet langt forbi den tekstbaserede 'tro', som jo kan debatteres til dommedag. For ham er troen erfaring, dog uden en pludselig oplevelse af frelse, selvom han ikke kommer uden om momenter, der ligner.

De fleste der skriver bøger som denne, f.eks. Leo Tolstoy skriver om et sådant momment. Da han læser de selvfølgelig velkendte ord i Bjergprædikenen, Mattheus kap. 5 vers 38 og 39 slår lynet ned: "I har hørt, at der er sagt: Øje for øje og tand for tand. Men jeg siger jer, at I må ikke sætte jer mod den, der tilføjer jer ondt, men hvis nogen giver dig et slag på den højre kind, så vend også den anden til." Han vil ikke

påduddes at fortolke Jesus, han vil også holde sig til den enkelhed i evangeliet, som i de mange hundreder af år har indfanget almindelige mennesker.

Det stemmer fint med, hvad Brunse siger: ”Jesus var en mand. Men fortællingen om ham er en fortælling om et menneske, der aldrig brugte nogen anden magt end sine ord og sit eksempel – og som selv var magtesløs, da magthavernes i den tids Palæstina besluttede at fjerne ham som en opvingler, der truede den offentlige orden. Nu er hans arv en verdensmagt, hvis tilhængere stadig alt for tit glemmer dens magtesløse udspring.”

Brunses bog er, emnet taget i betragtning, dejligt fri for missionerende indstilling. Det er vigtigt for ham at forklare sine bevæggrunde, men ikke for at jeg bør tænke ligedan. Måske opfatter jeg det sådan, fordi jeg jævnt hen er enig med ham. Det har tit undret mig, når forfattere stiller sig op som autoriteter i at fortolke, hvad Gud har tænkt med det hele! F.eks.: ”Men Gud ønsker, at vi skal indse, hvad vi har mistet og mærke smerten ved det tab.” – som jeg kan læse hos Rosenius, en vigtig vækkelsesprædikant fra 1800-tallets Sverige, hvis skrifter blev brugt langt op i 1900-tallet og nylig er kommet i dansk oversættelse som ’Vejledning til fred’. Jeg kender ham fra familiebiblioteket!

”Jeg tror på Gud” – starter Brunse, hvorefter vi får historien, som den forløber fra barndommens medleven i kirken bl.a. som kordreng, til udmeldelse af Folkekirken i gymnasietiden og langt senere genindmeldelsen. De følgende kapitler er så emnerne til overvejelse tro, religion, magt, synd, sjæl, bøn, Gud: ”Jeg kan ikke sige hvordan Gud ser ud, men det er min dybeste overbevisning, at Gud er kærlighed.”

For andre troende vil bogen være interessant læsning, fordi den giver os lejlighed til at overveje, hvad vi selv mener, tror. Men alene ordet ’tro’ vil kunne få enhver ateist til at vende i døren. Og det kan jeg godt forstå, og det synes jeg er ærgerligt. Det er derfor, jeg ønsker mig et andet ord for den realitet, der ligger bag ordet.

Ateisten, Ingemar Hedenius siger det: ”Atter og atter synes den kristne tros lære om de evige sammenhænge og deres altoverskyggende betydning for livet at måtte pakke sammen, så snart de kommer i konflikt med, hvad den sunde fornuft og rent menneskelige beregning siger om øjeblikkets krav.” Ja, og det problem kendte shamanen ikke, men vi gør.